

DIMENSIUNEA FOLCLORICĂ ÎN LUCRAREA *CHIȘINĂUL DE CÂNDVA* PENTRU FLAUT ȘI ORCHESTRĂ DE COARDE DE VLAD BURLEA

THE FOLKLORIC DIMENSION IN THE WORK *CHIȘINĂUL DE CÂNDVA* FOR FLUTE AND STRING ORCHESTRA BY VLAD BURLEA

ELENA MARDARI¹

doctorandă,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

<https://orcid.org/0000-0003-3460-3419>

CZU [780.8:780.641.2]:781.61

DOI <https://doi.org/10.55383/amtap.2025.2.08>

Creația compozitorului Vlad Burlea oferă un teren vast de cercetare a diverselor aspecte legate de arta muzicală, tehnicile de compoziție, tradiție și modernitate etc. Tematica valorificării sursei folclorice în lucrările lui Vlad Burlea este un subiect aparte, unde putem descoperi diferite nivele ale acestui fenomen: de la preluarea nemijlocită a materialului folcloric și trecerea acestuia prin filtrul creativ și componistic specific muzicii academice (a orchestrei de cameră, a celei simfonice, a pianului ș.a.) până la absorbirea elementelor folclorului muzical într-o textură complexă ce denotă un sofisticat limbaj componistic contemporan. „Chișinăul de cândva” pentru flaut și orchestra de coarde este un exemplu elocvent al utilizării folclorului în creația componistică.

Cuvinte-cheie: sursa folclorică, valorificare, creație componistică, Vlad Burlea, limbaj muzical

The work of composer Vlad Burlea offers a vast field for the study of various aspects related to musical art, composition- al techniques, tradition and modernity, etc. The theme of incorporating folkloric sources in Vlad Burlea's works represents a distinct subject, within which we can identify different levels of this phenomenon: from the direct use of folk material and its passage through the creative and compositional filter specific to academic music (of the chamber orchestra, the symphonic orchestra, the piano, and others), to the absorption of elements of musical folklore into a complex texture that reveals a sophisticated contemporary compositional language. “Chișinăul de cândva” for flute and string orchestra is a compelling example of the use of folklore in compositional creation.

Keywords: folkloric source, valorization, compositional creation, Vlad Burlea, musical language

Introducere

Lucrarea *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde [1] reprezintă o fantezie-potpuriu, însuși compozitorul indică aceasta în partitură. Opusul a fost scris în anul 2022 pentru vioară și pian și interpretat pentru prima dată de Radu Tălămbuță (vioară) și Luminița Ionică (pian) în cadrul concertului aniversar al lui Vlad Burlea din 28 septembrie, 2022. În același an, creația *Chișinăul de cândva* a fost transcrisă pentru flaut și orchestra de cameră, iar premiera noii redacții a avut loc pe 19 noiembrie la Muzeul de Istorie din Chișinău în interpretarea Ecaterinei Cojocari – flaut, acompaniată de *National Youth Orchestra*, la pupitrul dirijoral – Adriano Marian.

La nivel ideatic, creația dată este o fantezie în care autorul relatează despre viața orașului Chișinău de altă dată, pe când era o localitate mică, un sat, iar ca gen muzical constituie un *potpuriu*. Caracteristicile genului de *potpuriu* îi oferă posibilitatea maestrului să creeze o lucrare în stilul suitei de melodii folclorice. Materialul muzical este axat pe melodii de inspirație folclorică de origine urbană, iar mani- era componistică îmbină armonios elementul folcloric cu tehnici moderne de scriitură componistică.

¹ E-mail: gutu.lenka@mail.ru

Particularități structurale și de modelare a sursei folclorice

Arhitectonica de ansamblu conturează particularitățile formei *Rondo*. Schematic o putem indica în felul următor (**Tabelul 1**).

Tabelul 1

R	A	R ₁	B	R ₂	C	R ₃	D	R ₄	Coda
Refr.	<i>Mahalaaua meseriașilor</i>	Refr.	<i>Cinema-tograful</i>	Refr.	<i>Mahalaaua crâșmei</i>	Refr.	<i>Moara roșie</i>	Refr.	Refr.
mm. 1-18	mm. 19-34	mm. 35-44	mm. 45-62	mm. 63-69	mm. 70-83	mm. 84-93	mm. 94-154	mm. 155-161	mm. 162-179

Din punct de vedere al planului tonal-armonic, compozitorul utilizează sfera tonalităților diatonice, începând cu tonalitatea *C-dur* și continuând cu *G-dur*, *D-dur* și *B-dur*, ceea ce indică spre legătura cu structura sonoră specifică melosului folcloric. Menționăm faptul că refrenul, pe parcursul desfășurării discursului muzical, este de fiecare dată variat și modificat, iar compartimentele au ca titlu denumiri ale locurilor sau împrejurimilor orașului vechi. Ca sursă melodică, atât refrenul cât și compartimentele au la bază citate folclorice, indicate de compozitor în partitură.

Lucrarea debutează cu refrenul propriu-zis într-un tempo moderat. Sursa folclorică o constituie cântecul de glumă *M-am pornit la Chișinău*, având un conținut umoristic. [2]. Totuși, prin caracterul său dansant, de promenadă, acest citat ce stă la baza materialului muzical al refrenului reflectă conceptul ideatic cu tentă istorică a lucrării, conferind o „atmosferă specifică epocii” evocată în creația maestrului Vlad Burlea. Linia melodică este trasată în partida solistului, iar suportul armonic îl oferă orchestra de coarde (**Exemplul 1**).

Exemplul 1

Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, refren R

Moderato ♩ = 95

Vlad Burlea

Flute

Violin I

Violin II

Viola

Cello

Contrabass

Ulterior, refrenul este modificat prin dezvoltare melodică, utilizându-se fragmentarea, salturile, trilurile, pauzele, de asemenea, este augmentat ritmic, fiind expus în durate mai mici, de șaisprezecimi (**Exemplul 2**).

Exemplul 2

Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, refren R

Primul compartiment A este intitulat *Mahalaia meseriașilor*. El are la baza tematismului muzical o melodie în caracter de horă și creează imaginea, atmosfera unui loc plin de mișcare, agitație, de forfotă, unde meseriașii își are fiecare spațiul său de muncă. Scena este redată prin utilizarea în limbajul muzical a salturilor la diferite intervale, pasajelor agile ascendente, formulelor ritmice de acompaniament și punctate, acorduri pe timpi slabi (*Exemplul 3*).

Exemplul 3

Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, compartiment A

Mahalaia meseriașilor

Pe parcursul desfășurării discursului muzical se produce o creștere a intensității sonore. Astfel sunt utilizate pasaje în registrul înalt, salturi, sunete alterate, ornamente, ca urmare, are loc o explozie a sonorității ce creează o atmosferă în care predomină gălăgia făcută de utilaje, strigătele meseriașilor, vocile drumeților sau altor persoane ajunse în „mahalaia meseriașilor”. Sonorizarea este un procedeu de tehnică componistică folosit de către compozitor pentru a reda exact imaginile, sentimentele și atmosfera dorită. În rezultat, avem o pictură muzicală autentică, ce ne transferă în timp și spațiu (*Exemplul 4*).

Exemplul 4

Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, compartiment A

Refrenul (m. 45) revine transfigurat, diminuat și expus fragmentat la grupul de viori, apoi preluat în partida flautului pe *ritenuto*.

Imaginea muzicală este redată ingenios în următorul compartiment B cu titlul *Cinematograful*. Aici compozitorul recurge la paleta sonoră a jazzului, creând atmosfera unui cinematograf de pe timpuri în care derulează un film, iar muzica sună pe viu. Se știe că Vlad Burlea scrie muzică și pentru film, de asemenea, ghidează tinerii în acest sens. Conținutul muzical al acestui fragment ne amintește de coloana sonoră a unui film vechi (**Exemplul 5**).

Exemplul 5

Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, compartiment B

Atmosfera compartimentului B este completată prin reluarea refrenului adaptat stilului de jazz (m. 63). Astfel, de data aceasta se îmbină armonios sursa folclorică și elementele de jazz, în special, sub aspect ritmic (**Exemplul 6**).

Exemplul 6. Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, refren R_2

Fl. 63 64 65 *mf*

Vln. I 63 64 65

Vln. II *mf*

Vla. *mf*

Vc. *f*

Cb.

Treptat, se realizează trecerea la compartimentul C – *Mahala* crâșmei (m. 75). Aici compozitorul utilizează diverse procedee de scriitură componistică pentru a reda imaginea crâșmei și anume: multiple *glissando*-uri, sunete fără înălțime fixă, execuție *pizzicato* și *rubato satiric*, *sughiț* indicat de autor, pasaje scurte ascendente și descendente, imitare muzicalizată a unor căzături, evident a persoanelor „cu chef”. Muzica acestui compartiment are un caracter satiric, vesel, haios. Compozitorul folosește ca citat folcloric melodia cântecului *Butelcuța mea* din repertoriul celebrei cântărețe de muzică populară Maria Tănase [3]. Mulțimea prezintă poartă o conversație amuzantă, nu întotdeauna coerentă, ceea ce este redat prin utilizarea imitației la diferite instrumente din partitură, a procedeelelor *staccato*, *pizzicato*, *legato* (**Exemplul 7**).

Exemplul 7

Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, compartiment C

Fl. 75 76 *p*

Vln. I *p*

Vln. II *mp*

Vla. *pizz.* *arco* *mf*

Vc. *pizz.*

Revenirea refrenului temperează „zarva” sonoră, readucând discursul muzical la atmosfera inițială, relativ calmă, la un călător imaginar, care vizitează diferite locuri și admiră frumusețea orașului.

Moara roșie este ultimul compartiment al lucrării – D. Compozitorul utilizează ca sursă intonațională cântecul urban de popularitate *Morărița* [4], muzica – Vasile Vasilache, versuri – N. Stroe, P. Maximilian. În partida solistului este expusă melodia, iar orchestra o susține cu un acompaniament armonic transparent și rarefiat (*Exemplul 8*).

Exemplul 8

Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, compartiment D

The musical score for 'Moara roșie' is presented for a soloist (Flute) and a string quartet (Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Contrabass). The score begins at measure 92. The Flute part features a melodic line with a forte (*f*) dynamic at measure 93, followed by a piano (*p*) section starting at measure 94. The string quartet provides a harmonic accompaniment, with the Violin I and II parts marked with a piano (*p*) dynamic. The Viola and Violoncello parts also feature a piano (*p*) dynamic. The Contrabass part is marked with a piano (*p*) dynamic. The title 'Moara roșie' is written above the Flute staff at measure 94, followed by three asterisks (***) indicating a repeat or a specific section.

În acest compartiment, destul de voluminos comparativ cu celelalte, caracterul folcloric predomină, impunându-se tot arsenalul de limbaj muzical: ritm – de horă, punctat; ornamentare – mordente, apogiaturi, triluri; pasaje melodice specifice dansului popular etc. De asemenea, modelarea sonorității orchestrei de muzică populară se produce prin intermediul celei de coarde (*Exemplul 9*).

Exemplul 9

Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, compartiment D

The musical score for 'Chișinăul de cândva' is presented for a soloist (Flute) and a string quartet (Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Contrabass). The score begins at measure 109. The Flute part features a melodic line with a forte (*f*) dynamic at measure 110, followed by a section marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic at measure 111. The Violin I part is marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The Violin II part is marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The Viola part is marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The Violoncello and Contrabass parts are marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The score includes various musical notations such as trills (*tr*) and accents (*>*) to indicate specific performance techniques.

Procedeul imitativ aplicat prin repetarea anumitor motive la diferite instrumente este prezent și aici, redând atmosfera de la moară, cu mulțimea ce-și așteaptă rândul și discuțiile, altercațiile purtate (*Exemplul 10*).

Exemplul 10

Vlad Burlea, *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde, compartiment D

Ultima trasare a refrenului (R4, mm. 155) readuce primul citat folcloric – cântecul *M-am pornit la Chișinău*, care, evident, precum am subliniat anterior, este transformat, variat, de parcă ar prelua încărcătura emoțională din compartimentul D. Coda încheie discursul muzical al lucrării utilizând materialul muzical al refrenului. Se produce o acumulare treptată de energie, survenind în final culminația la toate instrumentele printr-o sonoritate continuă și emoții efervescente. Finalizează creația energic, în caracter de dans, fastuos și impresionant.

Concluzii

Așadar, macrostructura creației *Chișinăul de cândva* pentru flaut și orchestra de coarde de Vlad Burlea se axează pe o suită de melodii populare. Ele sunt prelucrate, tratate creativ și expuse conform conceptului ideatic al lucrării. În rezultat, sub aspectul formei, se conturează un *rondo* combinat cu trăsăturile arhitectonice specifice genului de suită, părțile constitutive ale căreia au denumiri concrete, formulate de autor, ce reflectă un anumit conținut de idei, dar și componentele unei surse folclorice, amintindu-ne de suitele instrumentale de melodii populare.

În această lucrare compozitorul îmbină diferite aspecte ale procesului de valorificare a folclorului muzical: citarea, elemente de limbaj muzical, nivelul semantic. Lucrul cu materialul tematic este unul divers: Vlad Burlea recurge la procedee de scriere componistică tradițională și contemporană, cum sunt cele polifonice – imitația, canonul, de asemenea, procedeul variațional, elemente de sonorizare, care, de fapt, se regăsesc și în procesul de creație folclorică, în special, în muzica instrumentală. Astfel se produce o dizolvare firească a sursei folclorice în textura muzicală a creației pentru flaut și orchestra de coarde *Chișinăul de cândva*, țesută într-o tehnică componistică modernă.

Referințe bibliografice

1. BURLEA, Vlad. *Chisinaul de candva...*: fantezie potpuriu pentru flaut și orchestra de coarde. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=J-rSVi-Wd4s> [accesat 2025-10-26].
2. *M-am pornit la Chișinău*. Eugeniu URECHE (voce). Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=PD7JzxbgWtM> [accesat 2025-10-25].
3. *Butelcuța mea*. Maria TÂNASE (voce). Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=iTSdNAkUbb4> [accesat 2025-10-27].
4. *Morărița*. Mirabela DAUER (voce). Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=Pe06GXTPReA> [accesat 2025-10-26].

Manuscris primit la 14.11.2025. Acceptat pentru publicare la 01.12.2025².

² Acest articol este distribuit sub licența Creative Commons Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0 International.